

Evangeljski radikalizem posvečenega življenja

V EVANGELIJU

Vsi Jezusovi učenci so poklicani k popolnosti: "Bodite torej popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče" (Mt 5,48). Popolnost, h kateri so poklicani, je popolnost širokosrčnosti, brezmejnega srca po zgledu nebeškega Očeta, ki brez razlik "daje svojemu soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, ter pošilja dež pravičnim in krivičnim" (Mt 5,45).

Vendar so v skupnosti učencev nekateri poklicani k višji popolnosti, da bi pobliže hodili za Gospodom, tako da sprejmejo njegov način življenja ter ga posnemajo v njegovi pokornosti Očetu, v njegovi čistosti in v njegovem uboštvu, saj je bil "bogat, pa je zaradi nas postal ubog, da bi mi obogateli po njegovem uboštvu" (2 Kor 8,9).

To je evangeljski radikalizem. Gre za poseben klic, ki ga Gospod namenja le nekaterim, tistim, ki jih želi na poseben način povezati s svojo poklicanostjo: "... in poklical je k sebi, katere je sam hotel ... da bi bili z njim in bi jih pošiljal oznanjat" (Mr 3, 13-14). To je bila dvanajsterica njegovih učencev, ki so bili poslani. "Ko je šel ob Galilejskem jezeru, je zagledal Simona in Andreja, Simonovega brata, ki sta metala mrežo v jezero; bila sta namreč ribiča. Jezus jima je rekel: 'Hodita za menoj in naredil

vaju bom za ribiča ljudi!' Ko je šel malo naprej, je zagledal Jakoba in njegovega brata Janeza. Takoj ju je poklical." (Mr 1, 16-20.) In oni so "pustili vse in šli za njim" (Lk 5,11).

Učenci so tri leta živeli v skupnosti z Jezusom, poučeval jih je in bili so priče njegovim čudežem. Med njimi se je vzpostavila posebna prijateljska vez. "... vas sem imenoval prijatelje, ker sem vam razodel vse, kar sem slišal od svojega Očeta" (Jn 15,15).

Jezus je jasno postavil merila za sprejem v skupino učencev. Mladeniču, ki ga je vprašal, kaj mora storiti, da bi prejel večno življenje, je odgovoril: "Če hočeš biti popoln, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih. Nato pridi in hodi za menoj." (Mt 19,21.)

Kdor želi postati Jezusov učenec, mora na prvo mesto postaviti ljubezen do Jezusa: "Kdor ima rajši očeta ali mater kakor mene, ni mene vreden; in kdor ima rajši sina ali hčer kakor mene, ni mene vreden" (Mt 10,37). Tisti, ki "se ne odpove vsemu, kar ima, ne more biti moj učenec" (Lk 14,33).

Zahteve apostolskega življenja so jasno izražene v treh dogodkih neuspešnih odgovorov na poklicanost, ki jih opisuje sveti Luka. "Ko so potovali, mu je med potjo nekdo rekel:

"Za teboj bom hodil, kamorkoli pojdeš." Jezus pa mu je dejal: "Lisice imajo brloge in ptice neba gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil."

Nekomu drugemu pa je rekel: "Hodi za menoj!" A ta je dejal: "Gospod, dovoli mi, da prej grem in pokopljem svojega očeta." Rekel mu je: "Pusti, naj mrtvi pokopljejo svoje mrtve, ti pa pojdi in oznanjaj Božje kraljestvo!"

Spet drugi mu je rekel: "Hodil bom za teboj, Gospod, a dovoli mi, da se prej poslovim od svojih domačih." Jezus pa mu je dejal: "Nihče, kdor položi roko na plug in se ozira nazaj, ni primeren za Božje kraljestvo." (Lk 9,57-62.)

Jezus je svoje učence vztrajno opozarjal na nujnost odpovedi. Spomnimo se njegovih besed: "Kako ozka so vrata in kako tesna je pot, ki vodi v življenje!" (Mt 7,14). Izjava je presenetljiva: evangelijska odpoved je tesna pot, ki vodi v življenje. Pot je tesna, a ne brezizhodna. Na koncu poti je neizmerno, širno življenje. Človek si upa po tej poti zato, ker v svoji notranjosti po milosti sluti, da vodi v življenje. Vendar tem besedam ne smemo odvzeti njihove strogosti. Gospod pravi, da je pot tesna. Zato se nanjo ne moremo podati s preveč prtljage. Veliko stvarjem se moramo odpovedati, udobju, bogastvu, ambicijam, vsemu, iz česar je sestavljeno široko in lahko življenje tega sveta. Pot, ki vodi v življenje, je tesna in samo odločne duše si upajo stopiti nanjo.

Pot je tesna, a vendar ne odzema poguma. Krščanska izkušnja kaže, da ta pot razširi dušo. Zakaj? Zaradi ljubezni. Odpoved brez ljubezni duše ne osvobaja, ampak jo le potlači. Odpoved iz ljubezni pa vključuje veselje, ker globoko v sebi človek ve, da ta pot vodi v življenje.

Sveta Klara je ob koncu svojega življenja v svoji oporoki napisala naslednje pomenljive besede: "Ker je pot tesna in ker so ozka vrata, ki vodijo v življenje, jih je malo, ki hodijo po tej poti in vstopijo skozi ta vrata (prim. Mt 7,14). In četudi nekateri nekaj časa hodijo po tej poti, so skrajno redki tisti, ki na tej poti

vztrajajo. Resnično so srečni tisti, ki jim je bilo dano hoditi po tej poti in vztrajati do konca!" (FF 2850, str. 1793.)

Še en stavek o odpovedi: "Kdor namreč hoče rešiti svoje življenje, ga bo izgubil; kdor pa izgubi svoje življenje zaradi mene in zaradi evangelija, ga bo rešil" (Mr 8,35).

Imeti moramo dovolj poguma in pustiti, da izgubimo svoje življenje, da se izgubimo, da nam zmanjka tal pod nogami. Prepustiti se in pustiti, da nas prevzame Božja ljubezen. Premagati moramo strah, omahljivost in stiskaško previdnost. Potrebna je določena smelost in celo silovitost, kajti "nebeško kraljestvo si s silo utira pot in močni ga osvajajo" (Mt 11,12). Potrebna je velika vera. Da bi si zaradi Boga in zaradi evangelija upali izgubiti življenje, v Boga ne smemo podvomiti.

Ampak kdo nam bo dal moč, da to storimo? Nekdo drug nas je osvojil, nekdo drug nas je zapeljal – Gospod in zahteve njegovega Kraljestva. Vedno se potrjuje enako pravilo. Ljubezen razjasni vse in vse dela mogoče. Izven ljubezni je vse nerazumljivo, nemogoče, zapleteno. Samo s kančkom ljubezni in vere vse postane mogoče in preprosto. In potem ko se je človek brezpogojno izgubil, se je v resnici našel, ne da bi to iskal. Krščansko izkustvo nam kaže, da pri tem ne gre za besedno igro. Izgubili smo bedni jaz, ki je omejen in preplašen, da bi našli neprimerljivo resničnejši, pristnejši in globlji jaz, ki ga je preoblikovala ljubezen do Kristusa in do bratov.

Izgubo samega sebe Gospod primerja s smrtjo. Težko bi izbral močnejše besede in vendar, kako močan poudarek zmagoslavja najdemo v besedah, ki sledijo: "Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umre, ostane samo, če pa umre, obrodi obilo sadu" (Jn 12,24).

Če ne umremo, ostanemo torej sami, če pa sprejmemo smrt, potem obrodimo obilo sadov. Smrt, v katero privolimo v ljubezni, je rodovitna. Kristusova obljuba zveni kot osvoboditev: "če umre, obrodi obilo sadu". In kaj je v tem kratkem življenju navsezadnje pomembno, če ne obroditi in pustiti mnogo sadov?

Nobenega evangelijskega besedila o odpovedi ne moremo razumeti, če ga ne postavimo v okvir ljubezenske logike. Pomen teh besedil je izjemno pozitiven. Gre za pot, ki vodi v življenje. Življenje je treba izgubiti, ampak to ni samomor, ker ga izgubimo Zanj in za evangelij. Umreti moramo zato, da bi obrodili sad. Tesno pot opravičuje prav misel, da ta vodi v življenje, in ne misel, da je pot tesna. Ob tem pa ne gledamo na to, kar zapuščamo, temveč zremo novo življenje, v katero nas odpoved vodi. Prav to pa odpoved tudi opravičuje. Klic k odpovedi v človeku najde tako globok odmev zato, ker v njem odzvanja obljuba novega življenja in resnične ljubezni.

Človek je na polju našel skrit zaklad, biser neprecenljive vrednosti, in iz veselja gre, proda vse, kar ima, da bi kupil zaklad in biser (Mt 13,44-46).

V ZGODOVINI CERKVE

Izvor krščanskega radikalizma najdemo v besedah evangelija, ki smo jih navedli, in v Jezusovem zgledu. Najdemo ga v Jezusu, ki je reven, popolnoma čist in pokoren svojemu Očetu, ki se posti v puščavi, ki se pogosto umakne v samoto, da bi molil, ki žrtvuje svoje življenje, da bi rešil človeštvo, ter v zgledu apostolov, ki pustijo vse in sledijo svojemu Učitelju.

V času preganjanja kristjanov je prva oblika tega radikalizma mučeništvo. V prvih stoletjih po Kristusu je mučeniška smrt predstavljala ideal krščanstva. Sveti Ciprijan, kartažanski škof, ki je umrl v času preganjanja cesarja Valerijana leta 258, je opeval krščanske mučence: "S kakšnimi slavospevi naj okitim nadvse pogumne brate? Kako naj z besedami vredno izrazim moč vašega duha in vztrajnost vaše vere? Prestali ste težak boj, da bi dosegli slavo, in mučenje vas ni strlo. Na poti svoje zgodovine ste dosegli konec trpljenja, ki ga niste mogli najti v mukah. Srečna naša Cerkev, da jo Bog počasti s takšnim sijajem. Obdarjena je s slavno krvjo mučencev." (Pismo 10. 2-3.5: CSEL 3, 491-495.)

Ko se z Milanskim odlokom konča obdobje mučeništva, menih prevzame odgovornost, da na evangelijski klic odgovori s popolno predajo. Stavki, kot so prodati svoje imetje in ga razdati revnim, zapustiti vse, vzeti svoj križ in hoditi za Kristusom, so vzrok za poklicanost svetega Antona in njegovih posnemovalcev v egiptovski puščavi. Po drugi strani sveti Pahomij začenja izoblikovati skupnosti menihov, ki živijo skupaj, to so skupnosti cenobitov. Teh skupnosti je v Zgornjem Egiptu veliko.

Ideal popolnega kristjana še vedno ostaja mučenec. Ko se v obdobjih miru pojavijo primeri svetih spoznavalcev – menihov ali škofov – jih krščansko občestvo spontano poistoveti z mučenci. Izstopajoč primer takšnega poistovetenja je sveti Martin iz Toursa, ki ga celotni krščanski svet časti kot mučenca. "O, presveta duša", je zapisano v antifoni, ki se jo poje na dan njegovega praznika, "ki te od tvojega telesa ni ločil preganjačev meč, a si kljub temu zaslužila palmo mučeništva!"

Oče zahodnega meništva sveti Benedikt se je rodil okrog leta 480, štiri leta po padcu Zahodnega rimskega cesarstva. "Benedikt, ki je bil takšen zaradi Božje milosti in ne le po imenu, je hotel ugajati samo Bogu" (Sveti Gregor Veliki, *Dialogorum lib. II. PL 66, 126*). Zato je poslušal Gospoda, ki je iskal delavca. S pomočjo evangelija je premagal negotovosti duha ter skozi težave in nadloge stopil na tesno pot, ki vodi k življenju. "Živel je v popolni samoti in očiščevanju, preстал je skušnjave, da bi lahko svoje srce popolnoma odprl Bogu. Iz ljubezni do Boga je zbral še druge može, ki jih je kot oče začel učiti, kako služiti Bogu. (Sveti Benedikt, *Pravilo* 58, 45, 4.) Tako je oče zahodnega meništva posredno postal začetnik nove civilizacije. Povsod tja, kjer je delo pogojevalo razvoj kulture, gospodarstva in družbenega življenja, je segalo benediktinsko oznanjevanje, ki je združevalo delo z molitvijo in molitev z delom. "Ob padcu Rimskega cesarstva, ko se je zdelo, da bodo nekateri deli Evrope potonili v meglo in da drugi še niso stopili v civilizacijo in niso spoznali duhovnih vrednot, je bil prav

Benedikt tisti, ki je z neutrudljivim in zavzetim delom omogočil, da je naša celina vstala v zori novega dne. S križem, knjigo in ralom je skupaj s svojimi sinovi krščansko civilizacijo prenesel narodom od Sredozemlja do skandinavskega polotoka, od Irske do poljskih nižin (Pavel VI.).

"Ugajati je hotel le Bogu in zato je stopil na tesno pot, ki vodi v življenje." Kot pri svetem Antonu Puščavniku in pri tisočnicah vzhodnih menihov se znova znajdemo pred radikalno odločitvijo: vse zapustiti in se predati izključno Bogu. Ta odločitev je obrodila presenetljivo množico sadov. Klasična grška in latinska kultura je bila rešena in prenesena novim evropskim narodom, benediktinski menihi so pokristjanili vso celino in utrdili moralne vrednote v novi evropski družbi, dali so dostojanstvo delu, osvojili so nove dežele, začelo se je obdobje romanike itd. V isto smer se v 12. stoletju umešča sveti Bernard s svojimi cistercijskimi menihi.

13. stoletje sta zaznamovali dve veliki osebnosti, ki sta ustanovili ubožstvene redove: Frančišek in Dominik.

Frančišek je bil sin bogatega trgovca iz Assisija. Užival je življenje mladega bogataša in nekoč, ko je jahal blizu Assisija, srečal gobavca. "Bilo mu je neprijetno in čutil je gnus, a da se ne bi izneveril obljubi ..., je sestopil s konja in ga stekel poljubiti ... potem je hitro zajahal konja, pogledal na levo in na desno ... a gobavca ni več videl" (*Legenda Maior*, 5. pogl.). "Poln veselja in občudovanja je kmalu hotel ponoviti to dejanje: šel je na kraj, kjer so živeli gobavci, vsem bolnikom je dal nekaj denarja, potem pa je gobavcu poljubil roko in lice" (prav tam).

V svoji oporoki Frančišek sam pripoveduje, kako je doživljal to izkušnjo: "... Ko sem bil še grešnik, me je pogled na gobavce navdajal z grenkobo. Gospod sam me je vodil mednje, da bi jim izkazal usmiljenje. In ko sem se od njih ločil, se je grenkoba spremenila v milino duše in telesa. Potem sem nekaj časa še ostal v posvetnem življenju, nato pa sem iz njega izstopil." (*Oporoka* 1226, FF. 110, str. 99.)

Poljub gobavca, v katerem je prepoznal Kristusa, je radikalno spremenil njegovo življenje. Ker svojemu očetu ni več nič dolgoval, se je v svojem ubožstvu počutil svoboden, bogat samo od ljubezni do Boga. S svojim evangeljskim radikalizmom je Frančišek globoko preobrazil Cerkev, vendar je pri tem ostal zvest izročilu in poslušen hierarhiji. Njegov zgled in duhovnost sta za več stoletij postala vir umetniškega navdih.

Primer njegovega sodobnika svetega Dominika je bil drugačen. Njegov evangeljski radikalizem ima zelo globoke korenine. V njegovem primeru ne moremo govoriti o spreobrnjenju, saj je bil vedno nedolžen in čist, pobožen in predan Bogu. Malo preden je umrl, se je Bogu zahvalil, da je lahko ohranil telesno deviškost. Kljub temu ga je vznemirila majhna podrobnost in je v svoji kastiljski iskrenosti hotel povedati vso resnico ter priznal, da je kljub vsem svojim prizadevanjem še vedno občutil večje veselje, ko je govoril z mladenkami, kot pa s starejšimi ženami (H. M. Vicaire, *Histoire de Saint Dominique*, Cerf, Pariz, 2004, str. 208). V njegovem življenju ni bilo preloma. Njegova duhovna veličina se kaže v desetih letih pridiganja proti albižanskemu krivoverstvu v pokrajini Narboni.

Temeljna Dominikova ideja je bila, da je treba krivovercem pridigati s ponižnostjo in ne s silo, ki so jo uporabljali cistercijski inkvizitorji. Katoliško resnico mora pridigati duhoven človek z duhovnimi sredstvi. Vse priče so potrdile, da je Dominik uporabljal prepričujoče besede, ki jih je podkrepil s pričevanjem svojega svetniškega življenja, s spokornostjo, ubožtvom, nenavezanostjo. Zvesto je sledil Jezusovemu navodilu: "Ne oskrbujte se ne z zlatom ne s srebrom ne z bakrom v pasovih, ne s popotno torbo ne z dvema suknjama ne s sandali ne s palico" (Mt 10,9-10). Ko je peš prečkal reke, si je pel *Ave maris stella*, potrpežljivo je prenašal največjo vročino in trde zime, vedno je spal na tleh, nosil je žimnato obleko, okrog pasu pa verigo. Ponoči se je bičal in bil je skrajno zmeren v jedači in pijači. Brez besed je sprejemal

TAMINO PETELINŠEK: Spomini, Ljubljana 2009.

zasmehovanja, ponižanja in nasilje krivovercev, ki jih je razoroževal s svojo mirnostjo in neustrašnostjo. Noči je preživel v molitvi in strahu za grešnike: "Gospod, usmili se našega ljudstva. Kaj se bo zgodilo z grešniki?" Zaradi svoje miline in razumevanja je bil z vsemi prijazen, s svojo gorečnostjo je očaral in pritegnil krivoverce, ki so se nato vračali v Cerkev. Pri Dominiku gre za najčistejši primer evangelijskega radikalizma pri pridigarju.

Lahko bi nadaljevali z najvidnejšimi primeri evangelijskega radikalizma. Lahko bi omenili na primer svetega Petra Alkantarskega, o katerem sveta Terezija Avilska pravi: "Svet ne more več prenesti tolikšne popolnosti", saj "so njegove duše preveč šibkega zdravja" (*Lastni življenjepis*, pogl. 27, 16), ali svetega Janeza Kapistrana in toliko drugih.

Vse preнове verskih redov v Cerkvi izvirajo iz zahteve po bolj poudarjenem radikalizmu in po jasnejši zvestobi ustanoviteljski karizmi. Omenimo le karmelske reforme svete Terezije in svetega Janeza od Križa.

Vprašamo se lahko: "Zakaj je versko življenje v svoji radikalnosti za Cerkev tako pomembno?" Odgovor je jasen: "Ker Cerkev je in se razodeva kot spomin na evangelij, kot oblika Jezusovega življenja, ki jo živijo moške in žene. "Versko življenje izraža intimno naravo krščanske poklicnosti, pojavlja se kot znamenje skrajne Gospodove *sequele*, ki se jo živi za vedno in do smrti. Zato je navzočnost verskega življenja v posameznih Cerkvah in v vesoljni Cerkvi odločilnega pomena. Versko življenje je znamenje, ki kaže pot in ki vse Božje ljudstvo spominja na pomen tega, kar živi. Če na kratko povemo z besedami svetega očeta Benedikta XVI., ki je med apostolskim obiskom v Fatimi dejal: "Življenje neke posebne kongregacije je bilo rojeno kot evangelijski spomin za Božje ljudstvo, spomin, ki vsej Cerkvi izraža, potrjuje in oznanja evangelijsko radikalnost in prihod Božjega kraljestva" (*Fatima* 12. 5. 10, Homilija med večernicami z duhovniki, redovniki in bogoslovci).

Takšen radikalizem predstavlja normalno držo vsakogar, ki želi hoditi za Jezusom. Še

bolj je to drža tistih, ki so se odločili, da bodo Gospodu sledili po tesni poti evangelijskih svetov.

A kot smo rekli in morda nam tega ne bi bilo treba ponavljati, ne smemo gledati na to, kako tesna je pot, ampak na to, da vodi k polnosti življenja, k bogastvu notranjega življenja in k pomnožitvi čudovitih umskih in srčnih spodobnosti, kar se kaže pri velikih svetnikih. Dejansko se nam svetnik v svoji radikalnosti kaže kot osvojitelj prvotne podobe, po kateri ga je Bog ustvaril. Svetnikova človečnost v vseh svojih oblikah zasije v novi, izvirni in nepričakovani luči. Njegova etnična pripadnost, narodna kultura, doba, v kateri mu je dano živeti, vse to v svetniku zadobi zelo svojstven značaj. Španski svetnik je svetnik na drugačen način, njegova narodna zavest je širša in bolj umirjena, njegova kultura je očiščena v Kristusovi skrivnosti, značilnosti njegove dobe so sprejete brez neizogibnih omejitev zgodovinskega trenutka, predvsem pa je njegov materni jezik, njegov intimni izraz, povzdignjen na visoko raven čistosti in globine, ki nima primere.

Vse to nam kaže na pomembno vlogo, ki jo imajo svetniki pri resničnem kulturnem vraščanju vere znotraj nekega naroda. Zakaj nihče ne predstavlja popolnejše podobe naroda v njenih najbolj značilnih potezah kot svetnik. Nihče ni bolj izstopajoče Španec kot ravno španski svetnik. Nihče bolje ne izraža srčike španskega značaja kot španski svetnik. Slednji se čudovito odraža pri sveti Tereziji Avilski, pri svetem Janezu od Križa, pri svetem Frančišku Ksaveriju in pri toliko drugih. Oni so najlepša epifanija Španije. Prav tako ni zanemarljivo, da enega izmed viškov španske književnosti predstavljajo prav svetniki. V svoji popolni naravnosti k absolutnemu in v svoji izjemni bližini z večno Besedo, ki je postala človek, svetnik s svojo radikalnostjo v izrazu dobi neprimerljivo moč in čistost. Pomislimo na svetega Janeza od Križa, na Fray Luis de Leona, pa tudi na kristjane, kot so Lope de Vega in toliko drugih.

Sveti Janez od Križa tako opisuje svoje srečanje z Ljubljanim:

*O blaga roka, nežni ta dotik,
ki večnega življenja daje predokus,
ki dolg vsak poplačuje;
ko umoriš, se smrt v življenje spremeni.*

*Ljubezen nežno meni navdihuje.
Ali goreče hrepenenje po vidni navzočnosti
Ljubljenega:
Razkrij mi svojo navzočnost,
naj umori pogled na tvojo me lepoto.
Poglej, saj za ljubezni bolečino
le pričujočnost tvoja
in tvoja mi podoba je zdravilo.*

Poslušajmo krik velikega pesnika Fray Luisa de Leona:

*Zbudite se, o smrtne duše!
V pogubo lastno naj se vam pogled obrne.
Bodo mar nesmrtni duše,
za tolikšno dobroto ukrojene,
lahko živete v temi in od prevar zlagane?*

Lope de Vega po nesrečnem življenju že kot duhovnik zapiše naslednjo dramatično prošnjo:

*Ko, večni Kralj, Vas v svojih rokah gledam,
ko k sebi Vas, nedolžno žrtev, privzdigujem
to blagost srca vašega občudujem,
ničevosti svoje v strahu se zavedam.*

*Da ne bila bi tolikšna nesreča naša,
da kdor držal vas je v nevrednih rokah
izpustila bi ga Božje roka vaša.*

Največja zasluga svetnikov je v tem, da nam pomagajo obnavljati religiozno govorico. Kot vse človeške stvari se tudi izrazi, s katerimi se obračamo na Boga, na Devico in na svetnike lahko izrabijo, izgubijo svojo svežino in novost, zapadejo v rutino in nazadnje izgubijo svoj pomen. Svetniki in mistiki nam s svojo izkušnjo pogovora z Bogom vedno znova ponujajo novo in svežo govorico, ki je prilagojena občutljivosti posameznih zgodovinskih obdobj.

POSVEČENO ŽIVLJENJE IN DRUGI VATIKANSKI CERKVENI ZBOR

Vprašamo se lahko, kakšno je stanje evangelijske radikalnosti v današnji Cerkvi, predvsem med posvečenimi.

V zadnjih štiridesetih letih je Cerkev prestala eno največjih kriz v svoji zgodovini in posvečeno življenje v tej krizi ni ostalo nedotaknjeno. Priznati moramo, da je bilo treba pred drugim vatikanskim cerkvenim zborom v verskem življenju veliko stvari popraviti in znatno izboljšati vzgojo pripravnikov na posvečeno življenje. Prav tako moramo priznati, da je postmoderna družba ponujala izzive, na katere mnoge kongregacije niso bile pripravljene. V mnogih primerih so se morale otresti rutine in naplavin preživetih običajev. V tem pogledu je cerkveni zbor pomenil prenovu in je bil znak Božje previdnosti. Vendar je prišlo tudi do opuščanja nekaterih temeljnih vrednot, ki se niso mogle sklicevati na drugi vatikanski cerkveni zbor. Prva žrtev nove sekularizirane miselnosti, ki je začela osvajati Cerkev, je bila verska pokorščina. Molitev, skupnostna ali osebna, je bila znatno omejena ali pa celo opuščena. Spokornost in askeza sta postali stvar preteklosti. Mnogi redovniki in številne redovnice se niso več počutili lagodno v svojem habitu. Družbeno in politično udejstvovanje je postalo višek apostolskega gibanja. S tem, ko je bila tradicionalna molitev opuščena, so pristna duhovna prizadevanja zadobila ezoterične oblike v slogu *new agea*.

Rezultat tega je bil kmalu viden: številni odhodi, opustitev pomembnih dejavnosti, kot so šole in bolnišnice, upad poklicev in v mnogih primerih sekulariziran življenjski slog. 22. maja 2006 je to priznal tudi papež Benedikt XVI., ko je spregovoril prednicam in priorjem v dvorani Pavla VI. v Rimu: "Dejansko je sekularizirana kultura prodrla v miselnost in srce precejšnjega števila posvečenih, ki to razumejo kot dostop k modernosti in obliko približevanja sodobnemu svetu. Posledica je, da poleg nedvomno velikodušne spodbude, ki je zmožna pričevanja in popolne

predanosti, danes na posvečeno življenje prežijo pasti povprečnosti, ustaljenosti v udobju in potrošniške miselnosti. V evangeliju nas je Jezus opozoril na to, da *obstajata dve poti*: ena je tesna pot, ki vodi v življenje, druga pa široka pot, ki vodi v pogubo (prim. Mt 7,13-14). V resnici smo vedno lahko in vedno bomo izbirali med sprejemanjem živega Boga v poslušnem služenju iz vere in med odklanjem Boga.

Predpogoj hoje za Kristusom je torej odpoved in nenavezanost na vse, kar ni On. Gospod si želi svobodnih moških in žena, ki ne bodo vezani in bodo sposobni zapustiti vse, da bi hodili za njim in edino v njem našli svoj lasten vse."

V resnici je drugi vatikanski zbor dal jasna navodila za prenovu posvečenega življenja. Ključno vprašanje je, kako so se ta navodila tolmačila in uporabljala. V pomembnem govoru v rimski kuriji 22. decembra 2005 se je Benedikt XVI. spraševal: "Kakšni so rezultati drugega vatikanskega cerkvenega zbora? Ali je bil pravilno sprejet? Zakaj je bilo sprejemanje njegovih odločitev na širokem področju v Cerkvi do sedaj tako težavno?" In papež je na to odgovarjal: "Vse je odvisno od pravilnega tolmačenja cerkvenega zbora in, kot bi danes rekli, od njegove pravilne hermenevtike, pravilnega ključa, s katerim ga beremo in izvajamo. Težave pri njegovem sprejemanju izhajajo iz dejstva, da sta bili soočeni dve nasprotujoči si hermenevtiki in da se je med njima vzpostavil boj. Ena je povzročila zmedo, druga pa je potihem, a vse bolj vidno začela dajati in še daje sadove."

Obstaja hermenevtika nekontinuitete in preloma, ki na koncu tvega prelom s temeljnimi vrednotami posvečenega življenja. Druga pa je hermenevtika prenove znotraj kontinuitete, ki ostaja zvesta velikemu cerkvenemu izročilu.

Težnja po prelomu, ki je od zbora naprej splošno navzoča, je obrodila grenke sadove. Poglejmo si samo nekaj števil. Leta 1970 je bilo 33.828 jezuitov, leta 2008 jih je bilo 18.711. Frančiškoveh manjših bratov je bilo 26.666,

leta 2008 pa 15.130. Bratov krščanskih šol je bilo leta 1970 16.187, leta 2008 jih je bilo 2.161. Misijonark ljubezni Matere Terezije je bilo 367, leta 2008 pa 5.128.

Kaj podobnega se še ni zgodilo v vsej zgodovini Cerkve. Najhujši pri vsem ni številčni upad temveč izguba določene kakovosti duhovnega življenja, zbanaliziranje duhovne poklicanosti, pomanjkanje globine in šibkost pričevanja.

Kljub temu se ne smemo prepustiti malodušju, kajti čeprav nad obzorjem posvečenega življenja še vedno visijo temni oblaki, se hkrati pojavljajo vse pogostejša znamenja prebujanja v Božjem duhu, ki krepijo upanje. Kot je v svojem govoru 18. februarja 2008 papež dejal članom izvršnega sveta Mednarodne zveze višjih redovnih predstojnikov: "Sveti duh z vso močjo veje, kjer hoče v Cerkvi, in vzbuja nove kompromise zvestobe v zgodovinskih ustanovah skupaj z novimi oblikami verskega posvečenja, ki sledijo zahtevam časa."

Danes tako kot v drugih obdobjih – nadaljuje papež – ne manjka velikodušnih duš, ki so pripravljene pustiti vse, da bi objele Kristusa in njegov evangelij ter posvetile svoj obstoj služenju Njemu znotraj skupnosti, ki jih prežema navdušenje, velikodušnost in veselje. Tovrstne nove izkušnje posvečenega življenja zaznamuje skupna želja po evangelijskem uboštvu v radikalnem smislu in po ljubezni, ki je zvesta Cerkvi, po velikodušni predanosti pomoči potrebnim, pri čemer se posebna pozornost posveča duhovnemu osiromašenju, ki je v sodobnem svetu vse bolj splošno."

Kar se tiče redov in kongregacij z dolgo tradicijo, se ugotavlja, da so v zadnjih desetletjih skoraj vsi – tako moški kot ženski – šli skozi težko krizo zaradi visoke starosti svojih članov, bolj ali manj poudarjenega upada poklicev, včasih pa celo zaradi duhovne in karizmatične "utrujenosti".

V nekaterih primerih je bila ta kriza zaskrbljujoča. Kljub temu se ob težkem položaju, s katerim se je treba soočiti s pogumom in

resnico, pojavljajo pozitivna znamenja ponovne obnove, predvsem v tistih skupnostih, ki so se odločile za vrnitev k svojim izvorom in so začele živeti bolj v skladu z duhom ustanovitelja skupnosti. Zanimiva je ugotovitev, da poklici cvetijo v tistih ustanovah, ki so ohranile ali izbrale strožji način življenja ter zvestobo evangeliju, ki ga živijo "sine glossa".

SKLEP

Posvečeno življenje zaradi svoje radikalnosti nujno vsebuje preroško razsežnost. Sredi sekulariziranega sveta predstavlja razliko in drugost. Njegovo sporočilo vedno zveni drugače, ker ne prihaja od mesa in krvi (Jn 1,13), ker ne prihaja iz človeških zmožnosti, ampak od Gospoda. Kljub temu drugačno življenje ni ekscentričnost in sposobnost kritike ni oporekanje ali uporništvu. Naloga redovnikov je, da so priče absolutnega v svetu relativnosti, priče večnega v minljivem svetu, da so živi spomin evangeljskih zahtev.

Zapomnite si, da so redovniki kot stražarji iz Izaijeve knjige: "Na tvoja obzidja, Jeruzalem, sem postavil stražarje, ves dan in vso noč, nikoli ne bodo umolknili. Vi, ki kličete v spomin Gospodu, ne mirujte. Ne dajte mu miru." (Iz 62,6-7.) Dokler ne pride. V svoji svobodi pa morajo biti tudi dovolj smeli in po evangeljskem navdihu živeti "protikulturo".

Protestantski teolog Jürgen Moltmann je napisal: "Da bi Cerkev ohranila naravnost h Kristusu in njegovemu kraljestvu, potrebuje skupnosti, ki živijo skrajno *sequelo*, ki odraža Kristusovo svobodo". Če redovniki Božjemu ljudstvu ne zmorejo podati preroškega sporočila, potem so kot sol, ki je izgubila okus (Mt 5,13). Če pa so tega sporočila zmožni, potem so glasniki krščanske svobode in prinašalci upanja vsemu človeštvu.

Prevedla: Jasmina Arambašić

1. Sv. Janez od Križa, *Živi plamen ljubezni*, Družina 1991, Lj., prevod: Breda Cigoj Leben.